

OLIGARHIE, ARISTOCRAȚIE, MERITOCRAȚIE SAU CE MERITE ARE CLASA POLITICĂ ÎNTR-O DEMOCRAȚIE REALĂ

PALIDE REFLEXIUNI DESPRE MERITOCRAȚIE,
ÎN UMBRA DECONCERTANTĂ A NEMERITOCRAȚIEI

Sărmanul Camil Petrescu, din ce lăuntrică speranță de rațiune vizionară ca și personajul său Profesor Doctor Omu, a sfidat mârلانیile plutocrate pe care le agita, prin propriile sale complexe ce-l conduceau la nepăsări nesimțite, Carol al doilea, în luxurianta, venala și atotbalcanica sa convingere că românilor (care erau mult mai puțin balcanici decât el, care de la Hohezollerni a moștenit doar complexele sexuale), li s-ar potrivi o găunoasă dictatură ca a lui?!

Îmi pun această întrebare pentru că eseuл „*Noocrația necesară*” a fost scris de Camil exact atunci, printre contradicțiile de pompoase uniforme îmbrăcate cabotin de sobri și capabili oameni de arme, de realele somități academice pe care le-am avut și pricepuții afaceriști ce consolidaseră cu succes moneda națională, exact cum le îmbrăcase servil pletora aventurieră a Marelui Străjer, susținând fără jenă pompa cinică a unei regalități care trona cu o regină frigidă repudiată de la dreapta, un țânc marionetă opacă în stânga, o amantă posedată și acaparatoare-n pat și o camarilă odioasă făcută numai din șpăgari și polițiști, de ni se dusesse, în ciuda progreselor țării, o asemenea faimă încât vizitele regale românești, sau viza pe pașaportul monarhului erau refuzate de unele cancelarii sau curți.

Era, pe atunci, un act la fel de inutil pentru un scriitor de valoare neosificat academică, tot așa cum ar fi astăzi să inviți niște factori executivi ce ne repetă riscul carlist de-a fi amendați de lumea civilizată, să-și lase luptele pentru ciolan și să participe la o discuție despre cum ar putea arăta democrația pe alte planete. Ce le pasă lor de alte planete, chiar dacă e vorba de principiul sfânt al democrației?!... Ei au ciubucul aici, realizat prin clientelismul politic și grupurile de interese la care au tot trudit, așa că principiile democrației baronale fiind stabilite, ei trebuie să se bucure de ele, nu să discute altele!... Cel mult Constituția: Pe ici, pe colo, pe unde nu le convine, o pot schimba ca și Carol al doilea.

Speriat de propria-i îndrăzneală care teoretiza un criteriu de recunoaștere valorică morală și intelectuală a apartenenței la o nouă clasă politică, ce trebuia să aducă noi și aprofundate criterii ale democrației statale, Camil Petrescu și-a comunicat urgent ideile confrăților de la cafenea, o fi difuzat intimilor câteva exemplare în speranța că va găsi un editor și s-a precipitat găsind o soluție de a trimite manuscrisul la Biblioteca Vaticanului, ca să-l salveze de pegra neagră a antidemocrației ce se dezlănțuia. A așteptat apoi să treacă cel de al doilea război mondial accentuându-și surzenia căpătată în primul și, când a venit la putere așa zisa democrație socialistă, oricâtă curte sau mici concesii de istoriografie le-a făcut el conducătorilor acesteia, scaun de academician i s-a dat (tocmai

lui, superbului nonconformist!), dar să-și vadă publicată teza politică despre cum înțelegea el adevărata răspundere față de conducerea statală, n-a reușit. Explozivă în anii aceia, când la Paris de-abia se impunea celebra revistă „*Esprit*”, „*Noocrația necesară*” a apărut abia acum câțiva ani, pesemne printre acele ediții care caută să nu plătească drepturi de autor, fără a mai trezi vreun ecou în această lume a ideilor care se manifestă galopant, tocmai în încercarea de a ține pasul cu asaltul tenace al pragmaticei mediului de afaceri... Fără nici un ecou! Așa cum era de așteptat la ora aceasta când, prin cei care o practică în mod neavenit și fără cultura necesară, politica e convinsă nu numai că nu mai are nimic de învățat de la filosofie, dar mulți dintre acești practicanți nici n-au auzit că, pe lângă sforării, corupție, camarilă, manipulare de imagine și de servicii secrete, mai există și o disciplină, sau o specie a disciplinei, care chiar se cheamă „Filosofie Politică”.

„*Noocrația necesară*” rămâne astfel tipărită într-o ediție confidențială spre gloria celor care au făcut gestul cultural de a o publica; iar noi, ca și în cazul Odobleja, rămânem cu speranța că manuscrisul din Biblioteca Vaticanului va cădea cândva în mâna unui compilorator pe care-l va face celebru. Afirm aceasta pentru că, în lume, în lumea civilizației democratice, vreau să spun, oricât ar fi de demodată prin practicile americane ale reprezentativității inculte cu baza pe grupuri de interese, staffuri oficiale și servicii secrete, în unele țări filosofia politică produce, totuși, idei care impun politicieni de esență mai cultă și mai rafinată. Al căror joc nu e deloc de lepădat, mai ales în politicile europene.

Studentii mei, de exemplu, au auzit de un termen la modă, cam concomitent cu mine, așa că, în loc să li-l explic, am preferat să-l studiem împreună: „Meritocrația”. Fapt care, nu numai că ne-a încântat, dar a condus și spre deducerea unui alt termen care, la antipodul aceluia, venea să se potrivească aproape mănășă pe niște realități, nu numai contemporane, ci și foarte apropiate nouă: „Nemeritocrația”. Care, deseori, la nivelul culturii politice existente la noi, mai poate fi pronunțat nu chiar greșit și „Nimeritocrația” sau, prescurtat, „Nimicrația”.

Pentru că, în măsura în care Meritocrația ține mai mult de morală decât de lege, de norme de viață însușite firesc, în mod natural și din convingerile lăuntrice caracteristice luminării mistice și psihologiei unui popor sau a unei comunități, antipodul ei nu mai ajunge să intre în conflict cu ea - care este situată la o anumită înălțime spirituală, deci acceptă interpretări - ci intră în conflict chiar cu legea care este mult mai concretă social vorbind, prevăzând condamnări precise pentru încălcarea ei.

Nu vom repeta ce se spune în literatura de specialitate despre Meritocrație; rezumăm numai câteva idei ajunse astăzi la recunoașterea generală:

- Una dintre locuțiunile proverbiale ale francezilor promovată în caracteristica lor preeminență în luptele de afirmare socială este: „*Traiter chaqun selon son merite*”.

- În Statele Unite există consacrat termenul de „*merit system*” atât în literatura socio-politologică, dar și în practica și legile de organizare ale Administrației Publice. „*U.S. Civil Service*” – instituție tradițională americană, a adoptat acest *merit system* afirmându-l în materie de „angajări și promovări pe bază de merit confirmat prin examinări”.

- Cel mai consacrat autor contemporan de definiții privind conceptele, doctrinele, gândirea politică și mișcarea ideilor filosofico-politice, Roger Scruton, definește Meritocrația, în cartea sa „*Un dicționar al gândirii politice*”, astfel:

MERITOCRAȚIE: Termen inventat în 1958 de Michael Zoung în lucrarea „*Răsăritul Meritocrației*” indicând o formă de guvernare bazată pe acea gândire care apreciază meritul personal (conform termenului de **Aristocrație** prin care Aristotel definea „conducerea de către cei mai buni, ale căror virtuți îi aduc la putere” în contrast cu termenul de **Oligarhie** care însemna „*conducerea de către un grup mic care a pus mâna pe putere*”.

„Merit” înseamnă în general inteligență plus efort, (orânduirea) având obligația de a identifica (la fiecare persoană) cât mai timpuriu capacitatea acestor ambe calități, pentru a fi formate selectiv prin promovarea unui sistem educațional menit să încurajeze și să impună meritele respective cât mai repede posibil, în așa fel încât acestea să se configureze sub forma unei elite pregătite temeinic pentru a-și asuma guvernarea.

În plus, toate funcțiile ierarhice și pozițiile (sociale sau politice) Trebuie să fie obținute (în această concepție) numai pe baza meritului și în virtutea ideii că, oriunde ajungi (pe scara socială), în vârful obștii sau la baza ei, acela este locul unde trebuie să fii (și, pe care îl poți obține sau depăși prin merit).

Meritocrația a fost caracterizată ca promotoare a unor norme (de ascensiune socială) prin *stări sociale* (în rândul cărora se ajunge a face parte datorită recunoașterii meritelor) și nu prin *clase sociale*, care sunt distincte de rest prin sistematice privilegii inegale. Aceasta presupune o societate oferind șanse egale și o mare mobilitate de schimbare a poziției sociale a persoanei, realizată printr-o continuă selecție (bazată pe ascensiunea prin merit).

Multă lume privește Meritocrația ca pe o distinctivă trăsătură a guvernării moderne și, în consecință (după vederile fiecăruia), unii o laudă căutând să o impună, alții o combat, alșii o ignoră.

Acesta este articolul de dicționar despre Meritocrație la care, precizând că parantezele ne aparțin, am încerca să adăugăm următoarele:

Ca orice termen filosofic sau gest de atitudine umană în fața vieții comunitare a „*Polis*”-ului, Meritocrația își află rădăcină, împreună cu mai toate noțiunile din familia sa, în începuturile vieții sociale a omenirii. Pentru că Gerontocrația, practică milenară de conducere a unei comunități, se bazează pe experiența demonstrată și recunoscută social acelor bătrâni cărora li se încredințează decizia asupra destinului obștii. Pe meritul lor notoriu de a ști sau, dacă nu a ști, a cunoaște măcar mai bine decât alții, cum trebuie diriguite cele ale vieții de zi cu zi. Se ajunge, astfel, la o recunoaștere prin merit a celor care devin garanții gestionării problemelor comunitare. Iar acestora, la rândul lor, le revine îndatorirea de a stabili, tot pe bază de merit, cui i se încredințează administrarea acestor probleme comunitare – în termeni moderni administrația publică sau guvernarea, în termeni istorici, după caz, de la conducerea grupelor de culegători sau cultivatori, la comanda vânătorilor sau războinicilor, la împărțirea bunurilor sau teritoriilor cucerite, la strângerea de resurse pentru edificii, etc. Ceea ce demonstrează de ce administrarea a ceea ce numim „*rei publicae*”, nu numai din antichitate sau chiar preistorie, dar și astăzi, este

problema importantă a politicii; iar meritele politicianilor se apreciază pe acest criteriu. De exemplu, într-o mare și mereu ofensivă democrație cum este Franța, din c.v.-ul oricărui politician notoriu, indiferent de profesia sa de bază, indiferent de practica sa politică, nu lipsesc cursurile celebrei „E.N.A.” - Școala Națională de Administrație. În vreme ce la noi, cei care după Decembrie '89 s-au gândit că nu le-ar strica o patalama de politician, s-au înghesuit la cursurile Colegiului Superior de Apărare, ca dovadă concepția militaristă, de măsuri și tactici concurențiale, de secrete avantajoase și strategii de folosire a lor, de informații și contrainformații, de război mediatic sau defensive prin politici de înarmare și, cel mult, de echilibre geopolitice.

Acum, reluând istoricește lucrurile, constatăm că, în cadrul organizării gentilice, la antipodul Gerontocrației apare Autocrația. Care, la început, pesemne că s-a manifestat ca o trădare a primei. Adică o insinuare brutală sau perfidă la putere, de genul a ceea ce astăzi numim „lovitură de stat”, prin care cel ales de sfatul garant al bătrânilor să administreze, încalcă modul democratic în care i-a fost recunoscut meritul și și-l transformă în destin binemeritat nu numai de el, ci de toți urmașii lui, chiar dacă aceștia îi vor moșteni doar averea și titlurile, nu și meritele, adică vor fi niște tâmpiți (termenul nu e grav, pentru că au fost și sclerați, tot așa cum au fost și despoți luminați) a căror ereditate înlocuiește cutuma democratismului primitiv și esențial.

În lumea noastră contemporană putem vorbi și despre aspectul involutiv al Gerontocrației care, confiscând uneori merite precum înțelepciunea sau experiența, intră în conflict cu generațiile mai tinere, conflict în general neplăcut și neproductiv între generații. Desigur că și din acest motiv a fost necesară afirmarea Meritocrației care, după cum am văzut precizarea lui Scruton: Trebuie cât mai din timp să identifice meritele inteligenței și ale avântului în efort și să ofere un sistem educațional de formare, încurajare și catapultare cât mai rapidă spre guvernare a unei elite bine pregătite. Prin impunerea unor asemenea criterii se limitează categoric șansele Oligarhiei, care nu înseamnă termenul vag cu care suntem speriați astăzi, ci are conotația clară a unui grup mic – deci monopol și dictatură – care acaparează puterea, eventual partajând-o între câteva persoane sau familii, spre deosebire de Autocrație unde se dorește stăpân absolut unul singur. Prin extindere, doar, se ajunge la termenul de Oligarhie Financiară, care domină economic o parte din interesele unei țări și căreia i se pot limita influențele tot prin Meritocrație, termen care, literalmente luat, înseamnă *suveranitatea meritului*. De remarcat faptul că Democrația antică, instaurată de Pericle (495-429) a acumulat vreme de un secol destule racile și inadvertențe, cum acumulează în timp și Democrația contemporană, de vreme ce Aristotel (384-322) vine s-o perfecționeze prin Aristocrația care, din *aristos*=excelent, plus *kratos*=putere, lansează conceptul de *putere a celor mai buni*, a excelenților, a elitei care prin formarea, școlirea și noblețea lor (deocamdată spirituală) cizelează democrația de ceea ce are vulgar, spontan și, uneori prea egocentric, alteori populist. Însuși numele lui având tot *aristo* ca rădăcină, adică Aristotel fiind o elită, un excelent, el vine și propune formarea filosofică a acestei elite în așa fel încât să poată gira puterea cum trebuie. Așadar, aristocrații erau cei dăruiți de natură prin inteligență și râvnă, pe care cetatea și-i perfecționa pentru a o putea conduce. Mai târziu, însă, într-un mod diacronic de concentrare a puterii, Aristocrația a devenit ereditară la privilegii și din ce în ce mai rar la merite, așa că a decăzut spiritual născând Autocrația.

Prin acest excurs se demonstrează de ce, tot în modul amprentei aristotelice asupra gândirii universale, Democrația, care prin formele ei statistice riscă și ea decăderea în populism, demagogie, clientelism sau, mai rău, aduce la putere dictaturi prin procedee electorale, ca în cazul lui Hitler sau în multe țări din lumea a treia, are nevoie de o revigorare prin Meritocrație, care să conducă starea de fapt a relațiilor interumane la *Democrația reală*, democrația șanselor egale și a ascensiunii prin merit personal, pentru care nu există nici un alt scop decât afirmarea persoanei umane în plenitudinea ei, restul – și politica și economia și tehnica și administrația și statul - fiind doar mijloacele pentru respectarea acestui deziderat.

Am putea dezvolta mai mult tema aceasta trecând prin toate stările definite cu sufixul „crație”, dar nu cred că ar fi prea productiv la stadiul în care ne aflăm. După cum am văzut, la noi nu poate fi vorba chiar în sens strict literal de vreun merit, nici măcar școlar, care să recomande persoana pentru funcții de gestionare statală. Și, atunci, ce rost mai are să discutăm, în contextul acesta de nenorocit primitivism politic în care democrația este concepută mai mult ca o demagogie populistă combinată cu mișcarea de servicii secrete și intoxicări media - ca-n orice republică bananieră, dar și fără banane - despre un vis frumos care trece de democrația statistică și ajunge la democrația reală, trece de imprevizibilele pragurilor electorale și ajunge la curentul de opinie publică ce cunoaște prea bine meritele acelor lideri de opinie publică capabili a garanta dezvoltarea (iarăși reală, și nu statistică), trece de la promisiunile electorale la garanția prin merit demonstrat a unor acte de administrație publică profitabile pentru întreaga țară?... Ce rost mai are, dacă preocuparea se întoarce la ciolan, iar limbajul politic își reface unul de lemn? De lemn rău, ațâțător la discordia națională care acoperă incapacitatea de a te preocupa progresul național.

Câteva lucruri care sau cristalizat în omenire, rămân la noi, cel mult, în eterul teoriei.

Esența principiului personalist e cunoscută: Afirmarea persoanei umane în totală egalitate de șanse este scopul existenței noastre, toate celelalte ale vieții și activităților omenești clarificându-se astfel a fi mijloace prin care se realizează acest scop. Ierarhia valorilor se stabilește la modul personalist în funcție de contribuția (deci meritul) pe care slujirea acelei valori (și impunerea în existența noastră a acelei valori) susține afirmarea persoanei umane. Liderul comunitar este recunoscut după meritele sale în confirmarea socială a respectivelor valori și astfel ajungem la o meritocrație care gestionează administrarea dezvoltării comunitare într-o asemenea perspectivă.

Principiul administrării bunului comun în scopul realizării binelui comun se cunoaște, măcar teoretic: Fiind realizată de ea sau de înaintașii ei, proprietatea este prelungirea persoanei umane detașabilă de aceasta doar prin propria ei voință și administrată de ea ca atare. Există însă și o proprietate comună, un bun comun indivizibil moștenit de toți membrii unei comunități, locuitorii unei zone, populația unei țări. Iar aici apare căutarea de merite, de la calități administrative la inițiativă și de la competență la cinste, prin care toți acești proprietari ai bunului comun lăsat lor de Dumnezeu și de istoria geo-politică, constituiți în electorat, aleg pe cineva, de la administrator delegat până la primar și de la consiliu local până la guvernare, care să administreze acest bun comun în folosul lor, adică în folosul realizării binelui comun.

Democrația reală aflată în centrul mișcării ideilor politice contemporane ca formă de perfecționare continuă a statului de drept și a solidarității sociale prin respect pluralist, constată clar limitele devenite neconvenabile și favorizatoare de corupții, birocrății, mafiotisme ale democrației statistice. În vreme ce democrația statistică se poate limita la o dirijare tehnocratică în umbra căreia politicienii fac jocuri nu întotdeauna ortodoxe, democrația reală are nevoie de lideri politici în concepția cărora administrarea statală și a bunului public să se bazeze pe principii de morală socială și să ajungă la o anumită spiritualitate a doctrinelor în care să se formeze spiritul civic general. Democrația reală este cea care impune principiul de neabătut al șanselor egale pentru cetățean și al ofertei pragmatice de program de dezvoltare din partea celui ce candidează la o funcție de răspundere administrativă, depășind partizanatul politic în favoarea unei cinstite și total transparente gestionări și riscând suspendarea din dreptul de a mai candida, în funcție de nerealizarea programului pe care l-a prezentat drept ofertă electorală. (Această realizare sau nerealizare este monitorizată și calculată procentual în așa fel încât, la un anumit prag, respectiva persoană sau formațiune politică decede din dreptul de a mai candida în legislatura următoare, acordându-i-se un stadiu de reabilitare, reșezare a doctrinei, regândire a programului, etc, deci de demonstrare a meritelor.) Democrația reală consideră mediul de afaceri ca un domeniu al proprietății private ce trebuie garantată și asigură fiecărui cetățean dreptul la opțiune între administrarea bunului privat și administrarea bunului comun, fără să permită imixtiuni, criterii preferențiale, monopoluri sau nedelimitări precise între formele de proprietate. Depolitizarea administrației și justiției sunt cerințe esențiale la nivelul puterilor din stat, iar condamnarea categorică a clientelismului politic mută problema partizanatului doctrinar din sfera ignobilă a găștii care decede în abuz și monopol, către convingerile politice care se apropie de sferele spirituale ale credinței și ale libertăților de gândire. Democrația reală afirmă principiul subsidiarității pornind de la democrația locală în care formele de meritocrație sunt mai evidente și vine să impună aceleași criterii la nivelul reprezentativității statale și a întregii legislații macroeconomice. Ea izvorăște din pluralism, iar pluralismul nu este totuna cu pluripartidismul, ci îl cuprinde pe acesta într-o sferă mult mai largă. Pentru că „pluripartidism” înseamnă dreptul cât mai multora de a face oferte politice propunând soluții sociale, economice, culturale, etc. în vreme ce, prin pluralismul de opinii asupra problemelor societății se încurajează opinia electoratului că el este unicul cumpărător căruia i se prezintă oferta, el optează, el concesionează pe termen limitat guvernarea către cel sau cei care au făcut cea mai bună ofertă. Este vorba, deci, nicidecum de minoritate și majoritate, ci de oferta cea mai convenabilă la modul general. În această situație, numai guvernarea a cărei ofertă de program politic a fost „cumpărată” cu suma voturilor își păstrează specificul politic al programului care a câștigat licitația electorală a alegerilor. Ea își păstrează identitatea politică recunoscută prin votul primit, dar e controlată nu numai de Parlamentul care reprezintă toate opiniile politice, ci și de alte instituții care se depolitizează, obligate a deveni „ale tuturor cetățenilor”, de la Președinție până la Primărie, ca garante ale respectării tuturor drepturilor cetățenești ale tuturor cetățenilor. Ele sunt susținute de aparatul depolitizat al Justiției pentru apărarea legii și de aparatul depolitizat al Administrației Publice pentru înlocuirea clientelismului politic cu asigurarea echității absolut generale în tot ce înseamnă contribuție la bunul comun și beneficii realizate prin creșterea continuă a binelui comun. Totul se bazează pe conceptul de „respect”: Respect între membrii comunității, respect între instituțiile comunitare și

cetățenii ei, respect pentru legea care este a tuturor și respect pentru credința care este a fiecăruia, respect pentru multitudinea corpurilor sociale și politice pe care le produce asocierea liberă, respect pentru multitudinea inițiativelor personale și locale pe care trebuie să le stimuleze orice program de guvernare, respect pentru meritele fiecărei persoane în aplicarea acestor programe de guvernare. Astfel, pluralismul înseamnă respectul pentru adevărul în care crede fiecare persoană umană așa cum îl înțelege ea și respectarea principiului unei oferte cât mai largi de opțiuni pentru șansele fiecăreia. Iar pluripartidismul înseamnă respectul pentru dreptul de asociere pe bază de afinități electivă, interzicerea prozelitismului, a monopolurilor de orice fel, a extremismelor dictatoriale sau destabilizatoare. Este, de fapt, o întreagă filosofie a respectului reciproc între persoane, instituții și forme asociative și a respectului în sine pentru tot ce devine cutumă stabilită de comun acord, o îmbinare treptată, generos evolutivă, a imperiului legii cu universalitatea moralei.

Bine înțeles că aceasta se face în timp. Se construiește, așa cum s-a construit în țările civilizate și se aspiră sincer cetățenește în toate celelalte, în măsura în care există voința politică respectivă. Iar voința politică se manifestă prin cunoștințe democratice devenite elementare certitudini la întreaga populație și printr-o profundă cultură de convingere democratică la clasa politică. Aceasta înseamnă o abordare simfonică a conceptelor filosofiei respectului, despre care am vorbit mai înainte.

Folosim acest termen întrucât simfonismul este termenul cel mai cunoscut al înțelegerii ample și depline a unei realități cu toate rezonanțele ei. Și, în acest caz, pornim de la convingerea că, pentru a fi pusă în practică eficient, democrația reală presupune tot atâta cultură politică și cultură a valorilor câtă cultură muzicală, artistică și de sensibilitate are nevoie muzica simfonică spre a fi înțeleasă. Nu multă, nici puțină; ci exact cât să poată produce reacții de bun simț. Adică beneficiarii având bine fixate cunoștințele elementare ca să știe ce au de înțeles, iar practicienilor, creatorii de opinie publică și de atitudine politică, nepermițându-li-se să cânte după ureche. Simfonia vieții, concertarea ei prin conceptul de „dezvoltare durabilă” pe care am început să-l înțelegem și să-l dorim cu toții, nu poate fi slujită cu manelele unor politicieni talentați doar la acest nivel. Numai după ce el va fi depășit prin educație civică proporțională între candidat și alegători, meritocrația va putea avea o semnificație doctrinară pentru clasa politică și un înțeles valoric pentru electorat.

Din păcate, astăzi, chiar dacă locul sfatului bătrânilor din societatea gentilică este luat de Parlamente simandicoase, meritocrația elementară a acelor primitive forme de gestiune comunitară nu a evoluat cu nimic, așa că o lăsăm cu aceste câteva criterii enunțate mai sus și bibliografia unor abordări contemporane. Noi nu ne-am propus să facem aici teorie ci, mai degrabă delimitare. Delimitare de faptele care o contrazic sau îi amână impunerea în societatea noastră. Considerăm că o vom înțelege mai bine dacă o vom comenta în antinomie, adică prin Nemeritocrația care, evidentă fiind în viața noastră, are destule elemente concrete la care să ne putem referi și prin care putem exemplifica atât ceea ce ni se oferă ca posibilitate de descriere, cât și deduce cam cum ar trebui să arate contrariul acestei stări.

Așadar, încă nefiind la noi cazul de a pretinde discutarea acestui subiect, nu mai pomenim nimic altceva despre Meritocrație, decât că este contrariul a ceea ce rezultă din cele de mai jos:

Un exemplu de refuz al meritocrației este veșnica amânare, folosire demagogică și apoi răzgândire a partidelor sau a unor lideri politici în materie de vot uninominal. În curând, va deveni evidentă nevoia dezbaterii în Parlament a unei legi care să descrie ce se înțelege prin acesta. Au și început a se lansa idei cum că nu e deloc un lucru simplu și că în legislațiile omenirii se înregistrează mai multe forme de reprezentare a conceptului de vot uninominal. Când și dacă se va proceda la dezbateri, vor deveni evidente încercările unora de eludare a definiției într-adevăr meritocratice a votului uninominal. Tocmai datorită faptului că politicienii noștri au (sau practică) o cultură democratică foarte depărtată de cunoașterea sau măcar înțelegerea aspirațiilor democrației reale. Conceptul despre aceasta presupune din partea tuturor păturilor și orientărilor o *conlucrare concurențială de genul celei care se practică în inventică* pentru a face tehnica să meargă înainte:

Nu se poate spune că în domeniul invenției nu există contradicții, confruntări, opinii deosebite și, bineînțeles, soluții deosebite. Și, totuși, acestea sunt convergente conducând la progresul tehnic, la dezvoltare, la construcția unor elemente de progres tehnic. Să ne gândim ce s-ar întâmpla cu omenirea și cu progresul ei tehnic, dacă în lumea inventatorilor ar exista numai conflicte, demascări, demolări a personalității celuilalt. Acest nenorocit de sistem mahalagist american de a considera transparență politică urmărirea unor aspecte de mică moralitate, familiale, sentimentale, sau chiar sexuale a vieții intime a liderilor politici pentru compromiterea lor, nu funcționează deloc în lumea personalităților tehnicii. Da, tot în America cea atât de generoasă cu tehnicile, atunci când este vorba de slujitorii acestora, șantajul amănuntelor din viața intimă nu mai are nici o relevanță, iar presa de scandal nu poate trăi din așa ceva. Dar ai noștri au învățat din aceasta superficialitate a democrației numai cotoana politică ridicată, cel mult, până la nivel de „*Watergate*”. Lăsând laoparte faptul că America este o puternică economie care-și bazează progresul și stabilitatea pe multiple imperii financiare și pe diverse forme de construcție statală - dintre care, cele ce se petrec la Capitoliu sau la Casa Albă sunt doar unele și nu întotdeauna deosebit de semnificative, pentru că, fiind o societate democratică evoluată, cu multiple forțe morale și spirituale care depășesc executivul și legislativul prin opinia publică a unui mare popor - în cazul nostru, noi ne reprezentând nici putere tehnică, nici o adevărată lume financiară, nici mii de latifundii, nici zeci de state federalizate cu o mare tradiție democratică și nicidecum instituțiile morale care impun valori pe deasupra guvernelor, preluăm doar scandaloasele procedee de tabloid.

Pentru consolidarea noastră politică ar trebui să ne cultivăm respectul față de construcția politică realizată de cineva, dorința sinceră de a o completa sau a o îmbunătăți și nu concentrarea pe demascări cu evident scop de gâtuire a adversarului politic, unice evenimente parlamentare, prezidențiale și guvernamentale la noi, care tind să confiște întreaga viață politică a României contemporane, fără a mai lăsa loc vreunui gând despre,

totuși, dezvoltarea socială și națională la care ar trebui trudit. Și, la care, niște oameni cu merite în acest domeniu, n-ar putea avea libertatea de conștiință de a renunța vreodată, dacă ne gândim că rolul opoziției este de a veni cu soluții alternative, ceea ce, la noi, se consideră o copilărie atâta vreme cât nu soluțiile alternative ne interesează ci scandalul politic. La noi, opoziția, cea care poate avea o *altă opinie despre guvernare și un alt program politic*, nu are așa ceva. Are doar gură de demascare și invectivă pentru acuza publică. Democrația înseamnă doar liber la bălăcăreală, iar imperiul legii înseamnă: *care-i mai tare, care-l bagă în pușcărie pe celălalt*. Ca-n cele mai sângeroase autocrații, când alternativa nu era decât tronul sau eșafodul, alternativa noastră preia de la țările mici, cu guverne sufragane altor interese, limita singurelor două căi posibile: *sau conducerea ministerială sau anchetarea la parchet*, neexistând pentru noi respectul sau colegialitatea unui demnitar pentru alții care au trecut prin aceeași funcție, uitându-se adevărul că, atunci când gestul de preluare este unul de demascare a vechilor practici, înseamnă că ai deaface cu doi oameni de aceeași joasă calitate. Pentru o elevată ținută cavalească a relațiilor dintre politicieni, tare aș mai tânji să trăiesc momentul în care o prevedere constituțională ar suna cam așa: „Președintele în funcție, are dreptul ca, pe durata mandatului său să ceară sau să suspende anchetarea antecesorului său pentru anumite învinuiri ce i-au fost aduse”. În felul acesta, nu imunitatea celui în funcție ar fi importantă pentru propria sa liniște, ci dreptul lui de a nu lăsa să-i fie terfelit adversarul ne-ar da o imagine în plus despre statura sa morală. Demnitatea persoanei umane este prima dintre valorile afirmate de toate dezideratele Uniunii Europene. Întrebarea este: *pot gira și garanta politicienii demnitatea persoanei umane în măsura în care nu sunt atenți la propria lor demnitate?*

În plus, la noi, din motive de vicisitudine istorică, mai există și sechela escrocheriei sfruntate a numirii nechematului drept „*revoluționar de profesie*”, a îngâmfării lui cu acest titlu lipsit de conținut care-l face doar mai lătrău în lupta de clasă, mai apucător în a se căpătui și a da plocoane acoperitoare acestei căpătuieli dar, în fond, mai slugarnic, supus necrâcnitor tuturor actelor inumane ale perfidei dictaturi. Această sechelă a rămas în mentalitatea multora care țin cu dinții de putere, caută funcții, trag cotonoage adversarilor ca să-i scoată din joc, tocmai pentru că nu și-au găsit vreun rol concret și activ în construcția politică și nu au nici vreo identitate intelectuală cu care să-și poată vedea de treaba lor particulară sau de inițiativele lor proprii. Conduși de ucenicul cizmar care nu bătuse două perechi de pingele la viața lui și atunci reanimase gogorița revoluționarismului de profesie, aceia „*revoluționau*” niște salarii grase și niște beneficii suplimentare de „*vârfuri ale clasei muncitoare*”, erau niște necalificați, tirani în jos și slugi în sus și, oricâte diplome false ar fi obținut, își mențineau „*activitatea*” într-o neconcretețe apucătoare și profitoare, cu plocoane sigure și magazine de circuit închis, uitând de multă vreme care erau idealurile clasei muncitoare în numele cărora se cățăraseră în acea viață de suspiciune și concurență la lingușeală. Din păcate, sechela a rămas tocmai prin latura ei cea mai apropiată de corupție și prin lipsa de identitate profesională schimbată în „*business*”. Activiști de carton transformați în afaceriști de carton care, neavând unde fi acceptați pentru vreo altă activitate, se lasă greu duși de la acea țâță a puterii prin care se suge din bunul comun național. Precum ăia care se pretindeau revoluționari de profesie, ei se consideră un fel de „*democrați de profesie*”,

blocând orice cale de acces către ceea ce ar trebui să înțelegem prin Meritocrație. Carierismul realizat cu slugărnicii, plocoane, disciplina fățarnică a militarizării, amoralitatea însușită ca un firesc al învățaturii marxiste, disponibilitatea la orice turnătorie prin care ieși locul altuia și câte alte trăsături ale lipsei de caracter și ale lipsei de Dumnezeu au viciat atât de mult în bolșevism exact pătura din care provine clasa politică actuală, încât redundanța lor rămâne evidentă distorsionând chiar și bunele intenții democratice. Ținerea cu dinții de scaun este cu atât mai evidentă cu cât politicianul e mai neidentificabil ca realizări personale prin inițiativă particulară, sau măcar ca profesie propriu-zisă. Instinctul câinelui pe care nu-l alungi cu nimic din ușa măcelăriei, funcționează din plin și, omul odată ajuns ministru, nu mai vrea să plece din minister și se zbate să rămână măcar director, dar să rămână; iar parlamentarului care nu și-a adus nici o contribuție într-o legislatură îi e atât de greu să părăsească Parlamentul încât se roagă să rămână orice acolo: consilier, expert, funcționar administrativ sau, poate chiar șofer, cu speranța de a deveni cândva președintele sindicatului acestor șoferi. O lume depărtată de profesie și ahtiată de funcții până la totala lipsă de demnitate a produs socialismul și continuă să genereze, în această „originalitate a ei”, democrația. Poți să-i dai peste nas, poți să-i dai cu picioru-n coaste, mirosul cărnii, măcar atunci când se deschide ușa de la măcelărie, e mai puternic. Pentru că mirosul ăsta înseamnă - hai să luăm partea mai puțin penală și să nu vorbim de șpăgi – înseamnă zeci de oportunități pe minut de a transforma interesul de stat în venit personal, măsurile sociale în priorități pentru ai tăi, iar factorul de influență într-o adevărată întreprindere pe care o conduci așa cum n-ai conduce o întreprindere la care ai răspunderi financiare și planuri valorice. Asta a făcut socialismul: a adus câini de târlă pe care i-a dezvățat să muncească la rostul lor bine definit al treziei de noapte, iar acum nu se mai dau plecați de pe trotuarele cu măcelării, sau cu ministere, ale orașelor. Ce concepție poate avea un asemenea exemplar despre Meritocrație?!...

Dacă mai facem un singur pas în istoria afirmării unei asemenea psihologii de ființă consumatoare și contraproductivă, ne amintim și unde s-au format acești profesioniști ai neprofesionismului: Învățământul seral de partid sau cursurile de la „Stefan Gheorghiu”. Și reajungem la concluzia pe care am tras-o referitor la urmașii lor care s-au înghesuit la Colegiul Național de Apărare, ocupând poate locurile unor buni strategi, unor buni polițiști sau ale unor buni ofițeri de intențență ori contrainformații și, în același timp, nedând atenție cerințelor de priceput și onest administrator al bunului public care se pun în fața celui ce accede la guvernare.

Vetusta concepție a echilibrelor de forțe între mari puteri care-și adună aliații în „lagăre” coabitează astfel cu o reinterpretare actuală înlocuind zidul Berlinului prin fabricarea de armamente sofisticate; polițismul unor regimuri și dictatura clasificării informațiilor nu deranjează discursurile în numele statului de drept, divizarea aparentă a puterilor în stat se omogenizează pe dedesubt prin acapararea controlului asupra serviciilor secrete, etc. etc... Toate acestea stând, după mintea lor confirmată de exemplul unor case mai mari, la baza gestionării statului modern; și nu problema cheie a oricărei adevărate civilizații: *Administrarea țării în folosul permanent al progresului cu șanse egale al fiecărui cetățean; administrarea bunului comun pentru realizarea în crescendo a binelui comun.*

Demonstrând nu numai obtuzitate politică, ci incompetența față de scopul principal al politicii care este, în termeni moderni, *administrarea dezvoltării durabile a țării*, politicienii cu gândirea viciată prin manipularea spre conflict a politicilor lumii, s-au înghesuit spre studii dedicate unor departamente specializate din cadrul administrației de stat, fără a-și pune măcar literalmente problema de titulatură: că „apărare” nu e tot una cu „dezvoltare”. Iar dacă e să glumim despre unele intenții carieriste, am putea spune că, în visul lor de mici Napoleoni, ei au rămas repetenți tocmai la întrebarea: „Napoleon e mare pentru francezi prin războaiele pe care, până la urmă, le-a pierdut, sau prin administrația modernă prin care s-a dezvoltat ulterior Franța?!”. Cultura franceză a furnizat prin Saint Cyr destui dictatori militari pentru alte țări. Dezvoltarea Franței, însă, și-a asigurat-o prin legile Codului Napoleonian și prin oameni ale căror prime merite au fost confirmate la Școala Națională de Administrație. E un tip de școală a școlilor, care n-ar strica să existe și în alte capitale, ai cărei profesori, o mărturisesc, eu îi văd ca pe un fel de gerontocrați de altă dată, atenți la ucenicii vrăjitori cărora le dau drumul în lumea politică a continentului!... Apreciindu-i acestui tip de specializare pe latură administrativ-socială contribuția în formarea politicienilor moderni, nu eliminăm din structura statului contemporan elementele de apărare. Dar asta exact în proporția în care NATO se situează față de preocupările de dezvoltare, progres economic, social, cultural, instructiv-formativ, securitate alimentară și sanitară ale țărilor membre. Prioritățile acestea există tocmai pentru a sublinia ferm o direcție. Direcția universal dorită fiind dezvoltarea, iar dezvoltarea realizându-se printr-o administrație eficientă, înclinația noastră se justifică prin întregul adevăr al vieții economice. Iar, din punctul de vedere al construirii unei mentalități larg democratice și mai mult. Deoarece o administrație corectă stimulează certitudinile civice ale populației, *o administrație garantând dezvoltarea, stimulează sentimentul de încredere al cetățeanului și întărește solidaritatea socială ca-n toate situațiile când îți dai seama că ai alături oameni cu care mergi spre progres*. În vreme ce instituțiile celelalte, oricât de necesare ar fi ele, bazate fiind pe secrete, pe ordine cunoscute doar unora, pe informații care se știu și informații care se bănuiesc, pe filiere mai puțin publice și prezentând un anumit coeficient de risc de a fi confiscate în favoarea unora, nu au cum să nu cultive suspiciunea, avertismentul de izolare din sufletul omului și, până la urmă, nesinceritatea comunicării care devine o piedică socială. Poate că suntem noi mai sensibili decât alții la asemenea semnalmente, dar prea am ieșit de curând de sub o orânduire care domina sufletele prin cultivarea suspiciunii, așa că trebuie să fim înțeleși!

Limpede lucru că o mentalitate suspicioasă între membrii unei comunități nu poate pune în favoare meritele cuiva, așa cum le pune o atitudine solidară. Pantru că solidar devii în jurul unei idei pentru care merită să militezi alături de alții și, în felul acesta, recunoști atât meritul celui care a avut-o cât și meritele celor alături de care o pui în practică.

Și chiar dacă nu avem exemple suficiente în societatea contemporană, adică acele modele de atitudine politică prin care să dăm exemplu de meritocrație, putem deduce cam cum ar trebui să arate ele, încurajați de exemplul Bisericii care a mers întotdeauna pe pildele de merit a credinței și a mărturisirii ei, recunoscându-și sfinții tocmai în baza acestei pilduiri și deducând din faptele creștinătății valorile ei. Pornind de la acest

exemplu, al învățăturii creștine înrădăcinate mai adânc decât orice forță distructivă, după cum s-a demonstrat, putem spune că meritul se impune prin convingeri de opinie publică și crează la rândul-i curenți de opinie publică. Așa că societății civile, care reprezintă în modernitate fosta obște creștină, îi revine un rol important în afirmarea și urmarea acelor modele meritorii care conduc la respectarea legii și chiar la depășirea ei prin morală. În domeniul specifice, care țin de societatea civilă, meritele se impun sau sunt recunoscute. Uneori recunoașterea acestor merite ține loc de recunoașterea meritelor civice. Dar lucrurile nu stau deloc așa. Meritele sânguinței și ale profesionalismului pot să potențeze, dar nu le garantează și pe cele cetățenești. Acestea se afirmă în viața socială, iar din viața socială ajungi la forme de decizie, la puteri decizionale pentru care comportarea ta meritorie sau nemeritorie poate însemna dreptate sau nedreptate. Răspunderea este alta și numai prin conștiința ei se consolidează Meritocrația. În aceste condiții alesul, ministeriabilul, nu este șeful și stăpânul grupului de specialiști care lucrează într-un domeniu. Aceia formează aparatul administrației publice care este depolitizat și profesionalizat. Ministrul este reprezentantul alegătorilor pentru interesele din domeniul respectiv și, împreună cu micul său grup de colaboratori politici dirijează, pe perioada legislaturii respective, modul cum sunt servite, în spațiul aceluia minister, interesele cetățenești. Ca în cazul oricărui angajat, la oricare patron, patronul lui fiind electoratul, în funcție de modul cum servește aceste interese pentru care s-a angajat în fața alegătorilor, vor fi evaluate meritele sale. Și, tot așa cum prin merite omul a depășit rangurile lumești trecătoare, prin virtuți civice, pricepere administrativă și practica unor convigeri etice, omul politic onest va putea depăși politicianul versat ale cărui practici ne blochează viziunea către Meritocrație.

Formă superioară a democrației, ca *rezultat a consacării meritului asupra măruntelor mașinațiuni statistice, a calității conștiinței asupra cantității manipulate, a democrației reale asupra măsurilor populiste*, Meritocrația nu are încă o față concretă prin care să poată fi exemplificată în întregul ei. Ceea ce cunoaștem bine, însă, este Nemeritocrația pe care putem începe a o refuza conștiinței fiind de faptul că denumirea ei vine de la „a nu merita”, dar și de la a „nemer”, adică a ști să nimeriști între naivi pe care îi poți manipula. Sau, și mai direct, de la „Nemernicie”. Nemernicia politică a altor interese decât cele pe care pretinzi că le exprimi.

Exemple din acestea, câte vrem!. Ne vom opri la câteva.

Cam așa încep să se pună la noi problemele în politică. Pentru că politica înseamnă reprezentare, înseamnă regăsirea intereselor și concepțiilor celor care aleg, în acțiunile celui ales, manifestarea și afirmarea unei opinii manifestată de un grup de alegători, în poziția publică pe care o ia cel care a fost sau care se vrea ales de ei.

Nu ne asemănăm unii cu alții și nimeni nu-și va putea găsi, chiar pentru toate interesele, sau pentru toate concepțiile ori dorințele sale de afirmare, o reprezentare sută la sută, adică un ales care să-l reprezinte cu totală fidelitate. Nici nu poate exista o asemenea pretenție la o persoană care reprezintă un întreg grup social, ci ea trebuie să întrunească, în linii mari, tendințele tuturor în așa fel încât fiecare să-și recunoască în actele alesului măcar direcțiile mari, importante. Un partid politic (și asta este o pledoarie în plus pentru votul uninominal) nu poate pune pe listele sale un candidat care s-a demonstrat a fi total contrariu alegătorilor cărora li-l propune. Cei aleși să ne

reprezinte pot să mai greșească; pot uneori să decadă în nepricepere; uneori ne mai mint, ne mai trădează sau ne înșală așteptările. Totul e relativ și, omenește, trebuie să înțelegem lucrul acesta.

Dar și aici, exact ca dincolo, există un prag. Un prag care, dacă ajunge să-l despartă pe reprezentant de reprezentat, atunci devine iminentă despărțirea și refuzul de contact. Nu mai e înfruntare în relații, ci despărțire prin lege, prin credință sau prin convingerea că omul care vrea să te reprezinte (și se încapățânează să te reprezinte) nu-ți poate face decât rău. Aceasta este diferența dintre alesul democratic, prin mijloace democratice și ștăbulețul fabricat în comunism prin slugărnicie față de șefi. Acela nu are nici o altă identitate decât această slugărnicie, nu are nici o meserie sau preocupare fiindcă este „revoluționar de profesie”, adică un nimeni, cu atât mai apreciat de alți nimeni – revoluționari de profesie, cu cât le e credincios numai lor și chiar demonstrează că nu are legături de interese cu cei cărora le este pus, chipurile, reprezentant, adică șefuț, vătaf care-i mână și-i stoarce, aspirând întotdeauna nu spre ce-i spun aceștia, pe care îi reprezintă, dar pe care nu sunt obligați să-i servească, ci spre ce spun șefii care-i permit să ocupe o asemenea postură de reprezentant, să stoarcă beneficii de pe urma ei, beneficii din care, apoi, cea mai mare parte să le-o dea lor, în sus, din ce în ce mai sus și din ce în ce mai bucuros că îți este primit peșcheșul, pentru că prin asta ești din ce în ce mai apreciat. Bine înțeles că, față de o asemenea mentalitate – nedispărută încă și greu de făcut să dispară de vreme ce s-a creat în trei generații, apare acel prag, acea deosebire capitală, apare obstacolul de comunicare și ruptura. Oricât de păcătos ar fi în viața sa meschină sau egocentrică, fiecare om are o limită de bun simț și de respect a relațiilor sociale, nu neapărat din cine știe ce învățătură superioară, dar oricum din pragmatismul lui „ce ție nu-ți place, altuia nu-i face” sau al convingerii tot pragmatice că, dacă te vrei respectat cât de cât, trebuie să respecti și tu măcar în egală măsură, iar dacă te vrei ajutat trebuie să ajuți și tu, fiindcă viața nu poate fi formată doar din unii care dau și alții care primesc.

Sunt, acestea, convingeri care, odată conștientizate de mintea omului, nu se mai șterg, făcând ca delăsarea și compromisul să meargă numai până la un punct, iar acolo să apară pragul despre care am vorbit: cel peste care nu se mai poate trece și care ne desparte categoric de oameni cu altfel de mentalități.

Ajungerea la convingerea că o mentalitate care nu-ți corespunde în nici un chip conduce la ruptură, este cam același lucru care s-ar petrece cu omul care te-ar ajunge din urmă, căruia îi dai o mână de ajutor ca să vină în rând cu tine, ești dispus, poate, să-l și sprijini s-o ia înainte, dacă e mai iute de picior, dar el, odată ajuns în rând cu tine, el îți dă brânci ca să-ți ia locul. Deodată, din relația de solidaritate sau într-ajutorare, care este specific omenească, ajungi într-o cu totul alta: de respingere, de contrarietate, de conflict, de concepție antagonică în ceea ce înseamnă relațiile între oameni. Iar, de aici înainte, nu poți decât să-l respingi, să-l refuzi, să nu vrei să mai ai de-a face cu el.

Nu vrei nici măcar să-l înfrunți, pentru că modul în care s-a comportat nu mai lasă loc de competitivitate; nici măcar de luptă cinstită. Ci de înșelare, respingere, încălcare, rapt – acte pe care, decât să începi să le combați pierzându-ți cu ele un timp în care ai putea realiza ceva, mai bine le refuzi, pui gard categoric, te delimitezi și preferi să nu mai faci parte din aceeași lume cu asemenea indivizi; îți cauți drumul afinităților tale electivă și coeziți într-un mediu care-ți corespunde, care nu-ți afecetează condiția și ființa.

De aici fenomenul de blazare al țăranului și desinteresul pentru pământul pe care la recăpătat. Colectivismul nu ne permitea acest lucru. Băgarea noastră la grămadă, într-o concepție de interes bolșevic și dictatorial anihilând umanul, ne impunea să trăim în colectiv, să respirăm în colectiv, să răbdăm în colectiv, să suportăm toate lepădăturile pe care ni le așeza alături viața noastră colectivă. Tocmai trăirea vreme de trei generații a unei asemenea vieți, ne face mai categorici acum în a respinge ceea ce nu ne convine și a ne delimita de ceea ce nu ne reprezintă.

În această ordine de idei, a refuzurilor la care trebuie să procedăm, există un personaj pe talentul căruia erau invidioși chiar și unii secretari ai C.C. al P.C.R. Nu e vorba de talentul literar pe care și-l afirma, ci de talentul lui întru poetica lingerii fundului dictatorilor, prin care se afirmase notoriu în legenda *iepocii de aur* și care-l făcea să fie cunoscut în toată țara ca poet de curte al Ceaușeștilor, tot așa cum un alt om de talent, Mihai Beniuc, lingușise scriind nenumărate poezii de slavă lui Stalin și lui Georghiu-Dej.

În felul acesta, mai grosolan și mai impulsiv decât Beniuc odinioară, își crea temuta platformă a zvonului unor relații de neînving, lăsa de înțeles că tot ce face e „cu acordul...” sau „din dorința...”, plătindu-și chiar frumos tributul prin cele mai covârșitoare osanale, a căror intensă mediatizare, bine-nțeleasă că nu mai era o problemă. Când era vorba de osanale adresate ceaușeștilor (putem face și acum un test la oricine din populația vremii) pe primul loc se afla numele lui și ideea că versurile lui fac asta. În urechea oricărui, când era vorba de elogiul genialilor, răsună clar timbrul specific al vocii lui vomând omagii și împrășcându-ne cu ele pe toți. În ziare, la radio, în precarele programe de televiziune, el își făcea loc mereu, poate nu cu lucruri noi, dar repetându-și cu persuasiune sintagmele despre cârmaci și despre geniul carpatin. Și anecdotica și opinia publică a vremii i-au înregistrat notorietatea nu atât ca poet, ci ca lingușitor de geniu care le-o lua cu mult altora înainte. Iar, în acest mod, el profita enorm și abuziv de toate onorurile și facilitățile.

Așa a împins spre larga difuzare la televiziune cenaclul acela în care întâi a insinuat discret, alături de cultul ceaușeștilor cultul propriei sale personalități, iar apoi a stâlcit prin cultul propriei sale producții și a obsesivei sale impunerii, ceea ce era generos și larg scriitoricesc, de afirmare a literaturii și nu a unei persoane, în amplele șezători pe care le făcuse ani de zile revista „Luceafărul” prin Nicolae Stoian, care, de fapt, le continua pe ale lui Miha Dragomir care, la rândul-i, le amplificase din tradiția adunărilor larg colegiale lăsată de Goga, Șt.O.Iosif și, mai ales Ion Minulescu. Nu era deloc o inovație culturală, cum îndrăznește acum să afirme, ci o confiscare a ideii de cenaclu. Era o trambulină din care arunca mici ciosvârte celor care trebuiau să-l acompanieze, ciolanul gros fiind etalarea lui ca un guru sectant descifrator de operă a genialului cuplu, insinuând spre tineri prin cel de al treilea membru al familiei și întărind în fond ortodoxia ceaușistă. În felul acesta, impus cu forța, prin darea la o parte a altor programe, a ajuns atât de mediatizat de televiziunea la ale cărei alte emisiuni tot n-aveai ce vedea. Vorba marxist-leninistului: „opiu pentru popor”, în care n-ar mai fi rămas decât s-o dezbrace și pe coana Leana ca să pretindă deschiderea culturală pe care o aduce dând spectatorului român striptease.

Pentru că, demonstrându-și cât se poate de public imensele servicii aduse ceaușismului, el anihila în fapt obștea scriitoricească căreia dictatorul îi purta ranchună, și

se demonstra un splendid instrument de manipulare, exact așa cum avea nevoie securitatea. Fapt pentru care se prevala de aprobări mai mari, ce nu puteau să nu sensibilizeze slugărnicia șefilor de instituții, sau din județe. Cerea, pretindea, șantaja, se preta la insinuări privind acordul dat de unele mărimi pentru a cere celor mai mici să-l servească, obținea recomandări publice cu care-și făcea interesele particulare și agonisea chiar bunuri materiale pe care le revindea pentru propriul buzunar și, mai ales, se bătea, pe față, vehement, în văzul întregului public, pentru întâietate între poeții de curte, pentru depășirea altora prin mai multă, mai consecventă și mai gălăgioasă lingușeală. Asta era eticheta bine lipită pe fruntea lui; lucrul nu mai trebuie demonstrat, de vreme ce-l știu cel puțin două generații.

În văzul lumii întregi, folosind presa, radioul și televiziunea în așa fel încât ascensiunea lui pe calea aceasta a devenit de absolută notorietate publică, toată lumea știindu-l clar drept cel mai mare înălțător de osanale.

Iar acum vine și ne spune că a fost rezistent, dizident, persecutat de securitate.

Și nu acum, ci de șaisprezece ani tot face asta, încearcă asta încă din primele zile ale aceluși sfârșit de Decembrie când, cu impertinență, chiar cu inconștientă impertinență, s-a dus în piața revoluției cerând să fie ascultat. Atâta impertinență pe sângele vărsat acolo, pe caldarâmul spălat repede, încât mulțimea l-a huiduit, l-a pus pe fugă și l-a alergat, încât i sa trezit sprinteneala făcând cross până la grilajul Ambasadei Americane de care și-a lipit osânzele strigând că cere azil politic. Dar l-au recunoscut chiar și pușcașii marini, care știau doar puțin din limba lingușirilor lui față de Ceaușescu și i-au desprins degetele de pe grilaj dându-l mulțimii care, în marea ei generozitate, nu l-a călcat în picioare. De ce?... Poate simțea că partidele nou înființate sau reînființate vor avea nevoie în politicile lor de un cheag pentru ordura națională!... Cine știe?!

După atâția ani, nici nu ne-ar mai fi interesat așa ceva și am fi renunțat la a mai răspunde unei asemenea întrebări, dacă nu ne-ar fi șocat o afirmație recentă, făcută cu obrăznicia continuării carierismului demagogic prin pleava ce s-a vânturat și se vântură în toți acești șaptesprezece ani. El a venit cu impertinența de a spune că era urmărit de securiști având drept probă o înregistrare când grohăia într-o cameră de hotel încălecând o cenaclistă. Și asta încă n-ar fi nimic, dar cere să se caute în volumele lui pentru a se constata că a exclus din ele tot ce era omagiu Ceaușeștilor și ceaușismului.

Va să zică se laudă că i-a trișat și pe ăia. Că-n adunări publice cu zeci de mii de oameni, în emisiuni radio și tv. adresându-se la milioane, le-a cântat în strună mai tare decât oricare altul, dar n-a băgat poezelele-n volume de câteva sute sau mii de exemplare. Ca și cum, anii întregi când trebuia să-i suportăm glasul clamându-le peste tot, n-ar fi deajuns! El cere urechilor pe care le-a agresat cu imnuri la genialul și geniala și minților de care a abuzat cu postura lui de prim poet al curții, să-i dovedească, arătându-i în volumele în care a procedat la această escrocherie ceea ce, chiar dacă nu există acolo, este de notorietate publică. Ca și cum un caz inconfundabil și bine fixat în epocă, ar mai avea nevoie de dovezi suplimentare. Ca și cum tot ce ne-a urlat în urechi două decenii marcându-l ca atare pentru întreaga opinie publică, mai trebuie dovedit prin vreo carte de perfidă selecție prin care, așa cum se dovedește acuma că a-ncercat să-i trișeze chiar pe Ceaușești, vrea să ne trișeze și pe noi.

Când? După șaptesprezece ani de huzur în funcții pe la partide mai mult sau mai puțin democratice!... Că, ăsta n-a fost câine de măcelărie, ci dulău de abator dibaci în a-și lua singur halca.

Trecem la un alt personaj, dintr-un alt partid, tipul de personaj absolutamente vinovat de huzurul, îmbogățirea și parvenirea vreme de șaisprezece ani tocmai a celor care ar fi trebuit puși la index, care venea acum, de curând, după ce ei și-au făcut suma și sunt bine mersi, să agite ideea lustrației.

Oare de ce?... Adică de ce altceva decât din aceleași motive?!... Pentru că oricât de deosebiți (poate chiar antagonici) s-ar dori ei să apară în fața electoratului, vin din aceeași făină a obsesivului carierism politic, prin orice mijloc. Adică să faci orice numai să rămâi - câine de măcelărie - în categoria celor care sau învățat din vremuri murdare să se dorească revoluționari de profesie, tocmai pentru că, fie nu au nici o profesie, fie nu au vreo profesiune de credință!...

Astfel, aleasa unui partid care se considera în antagonică opoziție cu cel care l-a cultivat și promovat pe specimenul dinainte, ne arunca anul trecut zi de zi praf în ochi și ne povestea cum „*a acostat-o tinerelul securist care i-a făcut o propunere pe care ea i-a respins-o categoric*”. Dar ne povestea în așa fel, încât nu știam ce propunere rușinoasă i-o fi respins dumneaei, de vreme ce scopul acelei acostări s-a văzut până la urmă, negru pe alb, în angajamentul semnat cu propria-i mână la 31.III.1977.

Înclinând spre încrederea creștină în spusele semenilor, putem accepta ideea că fosta deputată i-ar fi respins tinerelului cu o stea mare pe epolet, care semnează „Maior Lăcățiș”, vreo altă propunere, purtându-se cu castitate, deși cam în aceeași perioadă apar și alte amănunte familiale. Dar ea a încercat cu perseverență să ne lase impresia că i-ar fi respins propunerea de a deveni „*informator care-și face datoria patriotică*”, după cum sună angajamentul. Ceea ce, cum am spus: e praf în ochi aruncat pe canalele publice ale televiziunilor ce-i evidențiau *lookul* politic tot așa cum, altor doamne, le evidențiază pulpele, ombilicul sau silicoanele. Praf în ochi aruncat nouă, unor oameni care, parcă n-am fi trăit împreună vremurile acelea și n-am fi suportat aceleași presiuni. Dar aruncat și unor tineri care în - nu naivitatea, dar necunoașterea lor - ar putea chiar crede că ea a... făcut-o cu securitatea, nu ca să-și consolideze salariul sau funcția cvasiuniversitară, ci ca să-i apere pe niște bieți studenți greci sau arabi a căror soartă de bișnițari, traficanti sau spioni mărunței o preocupa nevoie mare și considera de datoria ei patriotică să le facă un pat cât mai cald în adoptiva Românie ceaușistă.

Încă înainte de apariția acestor dovezi, împlicinata a ocolit un răspuns pe un canal de televiziune, exact așa cum a făcut și în continuare: Moderatorul avea date că soțul ei a fost colaborator apropiat al Elenei Ceaușescu la Institutul de Chimie și a întrebat-o dacă acela „*a lucrat la polimeri*”. Am văzut-o cu toții cum se bâlbâie, dar răspunsul a fost sfruntat, cam de genul: „*nu; soțul meu a condus alt departament*”. – ca și cum asta îl scăpa de tutela genialei academician doctor inginer. Evoc acest episod nu pentru a pune la îndoială profesionalismul celor care au lucrat la Institutul de Cercetări Chimice al „savantei”, ci pentru a demonstra savantlâcul de astăzi al demagogiei și prostirii noastre pe care și-a permis să-l practice, sub ochii noștri în care arunca praf, o politiciană la modă, nelipsită din sondaje.

Îmi mai amintesc, apoi, altă declarație a dumneaei, pledând pentru Legea lustrației pe care, alături de alții, o co-semna: „s-ar putea ca această lege să ne aducă prejudicii *chiar unora dintre noi*”... Analizați, vă rog, psihologic această replică de kamikadze și veți remarca modul cum, delirul politicianist a condus-o să-și simtă numele pe căciulă.

Și, întrucât ne-am lansat într-un fel de cronică TV, cu joc de ecran și joc de culise, să analizăm (sau să montăm laolaltă) câteva momente văzute anul trecut de întreaga țară:

SECVENȚA 1: Doamna deputat apare pe micul ecran și declară la modul solemn că n-a avut niciodată nici o relație cu securitatea.

SECVENȚA 2: Apare în decorul intrării la CNSAS și repetă declarația spunând că s-a grăbit să vină să vadă presupusul dosar despre care e convinsă că e imposibil să existe.

SECVENȚA 3: Apare în decorul ieșirii de la CNSAS, mai desumflată, spunând că e vorba de o singură filă, ne semnificativă. Dar începe a recunoaște că „*o fi dat ea informații, dar în nici un caz securității, ci doar conducerii Universității*”.

SECVENȚA 4: Apare și mai desumflată decât înainte, spunând că documentele incriminatorii sunt produse de către niște denigratori care o împoașcă cu noroi, că ea va lupta în continuare și are o singură armă: *transparența*.

SECVENȚA 5: Își folosește în mai multe apariții această armă, fiind atât de „transparentă” încât neagă în continuare angajamentele pe care le-a semnat.

SECVENȚA 6: Când acestea apar, vine cu lacrimogena explicație stupidă că a făcut-o doar ca să-i apere pe bieții greci și orientali care se omorau între ei.

SECVENȚELE 7 ȘI ÎN CONTINUARE: Când e nevoită a recunoaște că a avut și un foarte clar nume conspirativ (care e o evoluție, un rang în cultivarea turnătorilor; doar nu erau securiștii atât de proști încât, de la prima vorbă pe care le-o spuneai, îți făceau fișă, te treceau în registrele lor de încredere și-ți spuneau toate secretele prin care te instruiău), Doamna deputat începe să se justifice împoșcând în dreapta și-n stânga exact cu sintagmele de lemn ale angajamentelor pe care le semnase: „*siguranță națională*”, „*datorie patriotică*”, „*cetățean al statului nostru*”, fie sfidând și considerând prost publicul spectator, fie că, încolțită, pregătirea ei lingvistică nu-i mai permite și alte nuanțări.

Pentru că acesta este cel mai stupid lucru cu care ne confruntăm în actuala noastră Nemeritocrație: Să vină să se justifice azi, cu expresii pe care i le-au băgat în cap și în limbaj cei care au recrutat-o și au instrumentat-o!

Și cu una în plus, aparținând unui nou limbaj de lemn cu care și-a practicat demagogia electorală, făcând (tocmai ea și tocmai jucând în public un asemenea rol) caz de TRANSPARENȚĂ: „*...astfel, transparent, ar trebui să acționăm cu toții, pentru ca opinia publică să discearnă și să poată judeca*”...

Halal transparentă!... Nerușinată transparentă, plină de opacitățile demagogice ale unui carierism ordinar!

Demagogie prin care până în ultima clipă și-a mai permis să ne dea sfaturi: „*...transparent, ar trebui să acționăm cu toții*”!...Și, tot până în ultima clipă, fără măcar un mod cavaleresc de a ieși din scenă, a continuat s-o facă pe naiva amenințând la CNSAS cu Justiția, iar la hotărârea judecătorească cu instanțele internaționale... O făcea, chipurile, ca să-și păstreze demnitatea, când era limpede că, tocmai prin asemenea gesturi, și-o pierdea?... Nicidecum: Era prea încălzită de rolul de democrat de profesie în care-și recicla neavenirea și... vorba cu câinele de la măcelărie pentru care și privirea din stradă a ușii care se deschide, tot e o promisiune. Instinct greu de extirpat care, sunt convins: nu trece legislatura și-o să-i dea ghes din nou spre o candidatură fără rușine de minciunile prezentului ei. Pentru că *prezentul de minciună*, asta-i important!... Că, trecutul, în general, se uită și se scuză. Și i l-ai scuză dacă nu te-ar fi agresat în continuare

cu reaua ei intenție: Cea de a face carieră politică și, ne ducând-o mintea la a construi ceva în această politică, s-a erijat în acuzatoarea trecutului unora cărora de mult nu le mai pasă de trecut de vreme ce au avut destui ani la dispoziție ca să-și facă un prezent de miliardari.

La un asemenea personaj, nu păcatele trecutului îi aduc acuzații, ci nerușinarea de astăzi cu care, în isteria pierderii puterii râvnite, a sfidat opinia publică; jignirea urechilor noastre cu acel apel la transparența prin care ea voia să-și ascundă nesinceritatea; pervertirea sintagmelor limbajului democratic într-un primitivism rușinos pentru cineva care ar putea pretinde că a trecut prin, sau pe lângă, sferele culturii pluraliste și creatoare de morală.

Asemenea apucături au sfidat electoratul în deceniul trecut, pretinzând că securiștii unor partide sunt mai buni decât securiștii altor partide și, astfel, spectrul nostru politic e dezechilibrat prin regretabila ultra-marginalizare a PNȚCD, la ușa căruia, câinii de măcelărie au stat până au desființat prăvălia. Pentru că PNȚCD, partid absolutamente necesar pe eșichierul politic al României postdecembriste, s-a erodat și dinăuntru din pricina prea multor “securiști buni” care au dospit în el, dar și dinafară din pricina dihoniei naționale în care aceștia erau bine specializați

Nu e vorba numai de o concluzie la cele înșirate de noi, dar și de evidența unui deziderat: Filosofia progresului societăți prin respectul reciproc între membrii ei are două aspecte care se intercondiționează: *Respectul pentru cetățean și respectul dintre cetățeni.*

Respectul *dintre* cetățeni poate fi privit și ca o solidaritate a acestora. El este primordial și realitatea lui poate impune, în mod categoric și respectul *pentru* cetățeni, deoarece niște oameni care se respectă ei între ei vor permite mai greu să nu fie respectați dinafară, sau să nu le fie respectate drepturile fiecăruia. Dar și respectul pentru cetățean, condiția superioară de om în slujba căruia se fac toate eforturile aleșilor și serviciilor publice, sentimentul de egalitate în șanse care i se conferă, ca și cel de om care are în ales un reprezentant al său, care acționează în numele său și al întregului respect pentru interesele sale, poate deveni un exemplu și poate conduce spre întărirea respectului dintre cetățeni.

Din păcate, așa cum vorbeam mai înainte despre tipul de ministru al democrației reale - care nu e șeful și tartorul unor funcționari sau stăpânul unui patrimoniu din departamentul respectiv, ci reprezentantul intereselor cetățeanului pe domeniul aceluia departament - nu avem încă, în istoria recentă, exemple care să ne poată demonstra că administratorii a ceea ce se cheamă azi AVAS, sau APAPS, sau mai știu eu cu ce inițiale ascund aranjamentele clientelare, au avut conștiința că nu reprezintă interesele celor care i-au împins direct pe acele funcții, ci ale alegătorilor care i-au ales pe toți ca să administreze bunul lor comun. Nu avem, pe parcursul a 16 ani, ca să le putem cita, nici exemple de Ministru al Sănătății care să fie reprezentantul pacienților față de aparatul sanitar și nu șeful autocrat al acestuia, sau de Ministru al Educației care să vină în numele intereselor părinților de școlari și studenți, nu s-o facă pe starostele instituțiilor de învățământ plătite oricum de populație, fie la buget, fie prin taxe directe; ca să nu mai vorbim de Ministrul Finanțelor la care mai greu se poate vedea că procedează la impozitări în favoarea cetățeanului.

Filosofia respectului ca echilibru de existență comunitară înflorește prin efortul de a respecta, dar se înrădăcinează prin cerința fiecăruia de a fi respectat. Cerința fermă din partea fiecăruia, până la convingerea ajunsă un atribut al tuturor. Și, în primul rând al politicianilor, dacă e vorba de Meritocrație. Exemplele cele două, pe care le-am dat mai sus, poate că sunt atipice. Vom discuta despre aceasta mai încolo, ca și despre răspunderea, grava răspundere a partidelor – niște mari partide de pe eșichierul nostru politic - care le-au încurajat defilând alături de asemenea specimene, susținându-le apariția publică și funcțiile aferente acesteia.

Acum , însă, revenim la aspectul concret care-i apropie pe cei doi, chiar dacă poate părea fapt mărunț: Jignirea urechilor noastre cu afirmații mincinoase, dovedind totală lipsă de respect față de publicul cărora li s-au adresat numai din dorința de a-l manipula în interesul lor personal, interes prin care țin cu dinții de ușa măcelăriei. Asta ne deranjează și chiar ne jignește! Nu trecutul lor ne mai interesează în primul rând astăzi, ci sechela demagogică și mincinoasă care, cândva, a produs sloganul de ripostă la scară națională: „Cu televizorul/ Ați mințit poporul!”. Nu supușenia sau lingușirea față de dictatură mai au prea mare importanță astăzi, de vreme ce am reușit să scăpăm de acea dictatură (așa că, vrînd-nevrînd, ei și-au pierdut acel obiect al muncii lor scârboase), ci sechela obrăzniciei demagogice de a minți sfruntat în fața electoratului ajuns la democrație. Asta e grav, pentru că asta înseamnă să-l manipulezi, să-l induci în eroare, să-i furi votul. Cum se poate să ai nesimțirea de a nu te gândi, măcar egoist, că vei fi luat cu „huo” și să-ți permiți să te prezinți drept un defavorizat al securității, celor cărora, numai apariția persoanei tale le aduce în urechi osanalele rostite și bisate de propriu-ți glas spre a-i contamina pe bieții copii care erau tocmai împinși spre tine interzicându-li-se vreo altă formă de distracție; ca și pe telespectatorii la fel împinși spre tine, tocmai pentru că nu existau alte emisiuni?!

Cum se poate, după ce ai constatat că speranța ta de a ți se fi distrus anagajamentul de securitate s-a dus pe apa Sâmbetei, să mai ai neobrăzarea să ridici privirile spunând că ai făcut-o din grijă pentru acei bieți studenți străini contaminați de conflictele lor talibane sau de bolșevism occidental?! Acei studenți străini aduși pe bani sau pe interese de relații internaționaliste, care erau, de fapt, poluatorii morali ai valorilor tradiționale cu care studenții noștri veneau de acasă, inițiatorii bișniței cu acoperire polițienească ceaușistă, procedee de economie subterană din care decurg majoritatea nenorocirilor economiei noastre neserioase de astăzi.

Aceasta nu este decât neobrăzarea de a jigni urechile noastre cu voma unor minciuni manipulative venită în mod egal și într-o concertare instinctuală, din partea unor personaje plasate, chipurile, pe poziții politice deosebite, în slujba unor partide cu doctrine contrarii. Ar fi fost contrarii doctrinele, dacă ar fi existat. Dar, prin asemenea cazuri, ambele partide care au încurajat cele două personaje de sex diferit și de apartenență politică diferită, nu și-au demonstrat decât doctrina care încurajează impostura, doctrina care a destabilizat mai bine de un deceniu politica românească insinuând discret dar perseverent ideea că: „*Securiștii noștri sunt securiștii cei buni, iar securiștii lor sunt securiștii cei răi*”. Garanții și acuze care ne confirmă convingerea că avem deaface cu persoane sau grupări antinomice, de adversariat politic, dar care cred

împreună că „oricum, fără securiști nu se poate”... Deci, nu fapte din trecut, ci fapte actuale!

Am avansat mai înainte ideea că asemenea exemple ar putea fi considerate atipice. Am avansat-o eu, ca dovadă că mi-am pus această întrebare; și chiar cred că mulți dintre politicienii noștri au bunul simț de a refuza asemenea mârșăvii. Folosesc aici asemenea exemple atipice, tocmai pentru că nu pot să nu cred în virtuțile unor politicieni și, astfel, nu-mi îndrept pamfletul împotriva clasei politice în întregul ei. Dar nici nu pot să nu atrag atenția că aceste exemple (sau exemplare) atipice au fost susținute, vreme de mai multe campanii electorale, de partide importante, din care fac parte mulți dintre politicienii pe care i-am absolvit de bănuieli. Și nu am auzit niciodată de vreun protest sau vreo rețineră în cadrul democrației interne a acestor partide, în legătură cu candidaturile unor asemenea indivizi. O legislatură înseamnă patru ani. Două sau trei înseamnă opt sau doisprezece ani... În care, partidulețul, în ansamblul lui, a fost de acord cu prezența secăturii ca reprezentant al său, ba l-a și împins spre funcții reprezentative pentru partid în comisiile parlamentare.

Ceea ce, mi-ar da dreptul să generalizez.

Dar nu fac asta, ci mă rezum la cazurile în sine:

Tocmai când doamna deputat și-a dat seama că n-are nici o șansă să ascundă adevărul și a bâiguit despre retragere, șeful noului ei partid din care făcea parte, a invitat-o să nu facă acest gest și i-a asigurat un loc bine mersi, până ce, doar hotărârea judecătorească și nu vreo măsură colegială a făcut-o să-și ia tălpășița.

Mai sigur pe sine, celălalt specimen, având familia implicată într-un omor din culpă tocmai în județul pe care-l reprezenta în Senat, este sprijinit în continuare de conducerea partidului său și, spre a nu risca huiduielile alegătorilor, este mutat și pus cap de listă într-un alt județ, ca să-i fie alegerea sigură. Păi, în aceste condiții, cu o asemenea ocultă susținere, cum să nu fie el încurajat să reapară la televizor pretinzându-se victimă a securității iar, la cererea moderatorului de a da amănunte, oferind ca pe un măreț exemplu de dizidență înregistrarea de către securitate a pomenitelor grohăituri ale lui, într-o cameră de hotel de provincie, asupra goliciunii unei cenacliste adusă plocon de subalterni sau de organele locale. Iată cum ajungem la nerușinarea de a jigni auzul public, având pentru aceasta susținere de partid. Dar nu amănuntul licențios este jignirea. Ci nesimțirea de a te prezenta drept rezistent prin acest exemplu în vreme ce, în țara asta, mii de oameni erau ascultați, terorizați, închiși și făcuți dispăruți sau condamnați sumar pentru acte politice de demnitate națională.

Da, recunosc: în viața și în nomenclatorul unui partid, acestea sunt personaje atipice. Majoritatea membrilor sunt buni, majoritatea au intenții cinstate. Dar, în ori ce caz ne-am afla, prin evidenta susținere de către partide a unor asemenea specimene, fie ele și atipice, nu avem încă nas să vorbim despre Meritocrație!

Atipice, dar susținute tot în mod atipic de partidele lor. Pentru că niște partide serioase n-ar ști cum să se scuture mai repede de o prezență care le îmbăloșează. Așadar, n-or fi ele tipice pentru partidul respectiv, dar sunt simptomatice pentru descoperirea buboiului de demagogie și farsă populistă care blochează aptitudinile de construcție politică ale unui popor.

Pentru că toate încercările populiste de astăzi care pendulează între demascarea comunismului în această nejustificată întârziere - când ajung la majorat tinerii care s-au născut după prăbușirea lui și sunt aliniați în cimitire cei pe care i-am putea acuza că au fost profitorii lui principali - pe de o parte; și revenirea, pe de altă parte, chiar în asemenea demascări, la limbajul care dovedește practicile lui de sădire a urii întru discordia națională, sunt dovada unei politici neconstructive, capabilă doar de diversiune pentru a nu ataca probleme reale ale democrației noastre. Puțin le mai pasă că-i supui lustrației celor care vreme de șaisprezece ani și-au construit averi sau poziții cheie în partide. Dacă atunci, imediat, li s-ar fi retras drepturile politice pentru un număr de ani, am fi avut un câștig dublu: Unii, care s-ar fi simțit capabili în vreo meserie sau vreo întreprindere, s-ar fi concentrat în acea direcție și poate că am fi avut o economie mai bună; iar toți care ar fi avut de meditat în, să zicem, cinci ani de interdicție, ar fi revenit cu mai mult bun simț și cu mai multă precauție în viața cetățenească, ne mai contaminând-o cu demagogii. Așa, văzând că le merge din prima clipă, ei au fost încurajați în tot ce aveau nociv ca formație bolșevică, au încălecat în fruntea națiunii conducând-o pe calea discordiei prin care s-a menținut comunismul, demonstrând că poltroneria politică merge înainte și punând din plin în aplicare practicile clientelare. După șaisprezece ani de demonstrație națională că, tot cu năravurile lor, tot ei sunt cei cărora trebuie să le meargă bine, tot ei reprezintă crema politică și tot ei sunt beneficiarii privatizărilor, nu se putea să n-ajungem a avea, iată: *o țară bolnavă de neîncredere politică*. Iar, în ceea ce-i privește astăzi, puțin le pasă că le scoți la iveală documentele, pentru că și-au format și cheag material și o rețea de susținere reciprocă mult mai greu de învins acum. Lucrul acesta s-a văzut limpede în cazul femeii cu gură mare care, ea singură a agitat ideea sinucigașă pentru sine însăși, a lustrației. De ce? Pentru că voia să se afirme populist la tribună, dar idei de construcție politică nu avea. Totul a venit din incapacitatea de a avea adevărate inițiative politice, de natură constructivă și nu vindicativă. Și din convingerea că ea și partizanii ei fac parte dintre securiștii cei buni cu care, vreme de șaisprezece ani și încă și acuma, partidelor le-a mers în crearea dihoniei naționale, a divizării sociale prin asmuțire și învrăjpire reciprocă, a distrugerii spiritului de solidaritate între cetățeni, între generații, între sat și oraș, între corpurile politice, între inițiative, între organizații obștești și în sânul acestor organizații obștești, între vecini pe principiul caprei.

O urmare lesne de constatat a triumfului unor asemenea politici nocive de fărâmițare a populației prin antagonisme și de relații bazate pe ură cum numai marxism-leninismul teoretizează, este revenirea în lumea politică a limbajului demascator, așa cum îl practica „*Scânțea*” în mod diversionist, în perioada colectivizării. Dur, redus la câteva expresii-invectivă și la apelul populist de izolare a unui dușman al poporului, de genul chiaburilor incriminați altă dată, dar fără nici o referire concretă, în scopul asmuțirii electoratului în așa fel încât să urască o fantomă ca să te voteze pe tine. S-a ajuns până la nesimțirea că oratorilor nu le pasă că folosesc un cvasi-nou limbaj de lemn, în care, chiar dacă apar termeni cu sonorități diferite -cum ar fi baronii, mogulii, corupții, structurile dușmănoase, oligarhia, adică totul în vag și lipsă de identitate- tonul de ațâțare la vrăjba națională e același. Iar metoda de a aminti ipotetic dușmanul, numai la modul general, cu

subînțelesul de „*știm noi care nu sunt buni!*” conduce implicit la concluzia ceaușistă: „*Noi suntem cei buni, numai pe noi trebuie să ne iubiți!*”...

Nu mai contează dacă ce-ai spus ieri retractezi mâine. Afirmăția inițială fiind lansată ca intoxicare, cine mai e atent apoi la negarea ei?! Creezi o confuzie din ce în ce mai mare din care tu ieși victimizat. Asta-i important: Să te plângă babele spunând „*uite maică ce vor să-i facă!*” și să te creadă barbugiii de port zicând, vorba lui Carageale: „*îl lucrează rușii cu mineralul!*”... În plus, fixațiile limbajului de lemn din care nu mai poți ieși dacă iei lucrurile demagogic și nu le gândești pas cu pas, te fac să nu-ți dai seama cât de mult jignești populația când vorbești despre altă manevră politicianistă: „*întoarcerea la popor!*”. Pentru că acest popor ar pute să-ți răspundă: „*Aha, acum când ești la nevoie ajungi să vorbești despre întoarcerea la mine!*”... Rostită din logoreea nechibzuită dată de lozinci, această clamare a întoarcerii înseamnă și recunoaștere că până acum ai fost depărtat, sau ai stat cu spatele la el. Și, astfel, decazi și mai mult în discurs-invectivă sau discurs ațâțător, până la imitarea celor cu lupta de clasă.

Fără nici un fel de conștiință a armoniei care poate garanta dezvoltarea unui popor, aruncând invectiva și incitând la lupta de clasă numai de dragul de a-ți face jocurile politice, e totuna cu încercarea de demolare statală sau a organizării sociale. Iar aceasta nu mai este nici măcar Nemeritocrația, ci Nemernicocrația săpării la temelia concordiei unei populații și așa desmembrate prin prea multele nevoi ce o apasă.

Regret că prin aceasta ajungem oarecum la ultimele discursuri ale Președintelui Băsescu, un al treilea personaj, susținut de un al treilea partid. Și facem această precizare tocmai pentru că aici vorbim despre întreaga clasă politică în întregul ei, fără parti(de)-priuri, dacă ne permitem un joc de cuvinte cu traducerea la românescul „părtinire”.

Fără părtinire, deci, menținându-ne acuza la adresa partidelor care au susținut celelate două personaje, remarcăm în discursurile Președintelui o angoasă de om derutat de contradicția dintre sechela ceaușistă a iubirii de către popor fără să ai vreun merit în fața lui și sentimentul că ești încolțit atunci când, în mod democratic, ți se descoperă greșelile. Că aceste greșeli îți sunt exagerate, iar concertarea celor care te încolțesc devine evidentă, poate fi doar încă o notă proastă pentru clasa politică în general, așa cum am spus dar, în nici un caz, o scuză pentru incapacitatea ta de a realiza ceva într-o politică constructivă.

Și astfel, abia aici ajungem la fondul problemei: Oare nu ne-am săturat de discursuri cu demascări, imputări, jigniri, suspiciuni?! Se practică în discursul politic orice formă de „*analiză a defectelor celuilalt!*”, ca să denumim protocolar invectiva – dar analiza de care avem nevoie, analiza unor modele de progres, sau a vreunor măsuri politice de progres, e neglijată complet, nesocotită, nu face parte din preocuparea respectivului politician. Oare nu ne-am săturat de arătat cu degetul spre defectele altora, dar niciodată spre programele noastre prin care vrem să facem eficientă guvernarea?!... De ce?... Pentru că politicianul român, contemporan și democrat, nu se simte obligat să aibă un program. Lui îi este de ajuns să aibă putere și să aibă adversari pe care să dea vina că nu-l lasă să facă ce-ar vrea. Ajungând până la a-l imita pe împușcatu când vorbea de „*Agentele străine!*”.

Fiindcă acest „ce-ar vrea”, adică „*ce-ar vrea să facă pentru populație!*” nu există. Iar să-i spui că-i dai bacșișuri de 5% din leafa mică sau pensia mică, sună precum acea promisiune cu care spera dictatorul să-ntoarcă mulțimea din piață și ești destul de lucid

ca să-ți dai seama că te vor goni și pe tine până la elicopter. Acest „*ce-ar vrea să facă dar nu-l lasă adversarii*” a devenit o obișnuință de raport la sfârșit de mandat. Și nici nu s-a socotit obligatoriu până în prezent să se vină cu vreun program într-adevăr diferențiat în fața electoratului. Important este doar să-i smulgi votul, să te postezi la putere, să-ncerci să-i încaleci pe cei care nu-ți cântă în strună (uneori chiar și cu metode judiciare sau polițiste), să le smulgi adversarilor primarii atrăgându-i prin condiții bugetare preferențiale în clientela ta politică, să execuți niște mișcări prevăzute de integrarea europeană și, dacă nu reușești una dintre acestea, să pozezi în victimă a adversarilor politici amenințând cu *întoacerea la popor*. Ca și cum întoarcerea la popor ar fi o amenințare și nu existența lângă popor și prin popor ar fi îndatorirea numărul unu a omului politic.

De vreme ce face parte din clasa politică prin propria sa obținuere, un politician e penibil și demagog când spune că *numai în mijlocul populației de rând se simte bine*. Asta este echivalent cu o declarație că ești incapabil de a conlucra cu alți factori politici pentru binele țării, că ai fi gata să preiei cunoscuta lozică „Ceașescu și poporul” îndepărtându-i sau supunându-i pe cei ce formează instituțiile cu care ai îndatorirea să colaborezi în permanență, într-un cât mai larg cadru democratic!

Dar, trecem peste o asemenea îndatorire pentru că nu este vorba decât de a poza în victimă. Victimizarea este slăbiciunea electoratului românesc și ea trebuie folosită, speculată, manipulată. Pozezi în victimă spunându-i că nu ai încredere decât în el și i-ai frânt inima. Mai ales că nici ceilalți nu-s mai breji, din nevoia de speranță, el e dispus să uite că și tu ești printre cei care l-au dezamăgit. Din nevoia de speranță, nu din altceva!

Pe care tu i-o speculezi repetând discursurile în limbajul de lemn al demascării adversarilor, nu-i promiți nimic, pentru că, chipurile, n-ar fi politicos să-i promiți acum, când ești la ananghie, dacă tot nu i-ai promis un program politic nici când ai candidat. Și nu-i dai nimic altceva decât mâna, în speranța că el, credulul, n-o să și-o mai spele până la votare, în așa fel încât să iasă amprenta ta pe buletine. Nu multe, două-trei în plus, că doar suntem o democrație statistică și, din fericire, nu avem încă nimic în comun cu democrația reală de care n-au auzit proștii, adică mulțimea în care îți place să faci baie, dar care tot nu te spală de năravurile politicianiste.

Iar, dacă, pentru strângerea ta de mână mulțimea te lasă să faci baie fără să-și pună întrebarea dacă te curăță sau nu, trebuie s-o lași și tu așa, s-o ții sub obroc și să-i transmiți acuzele tale viscereale pentru ca și ea să rămână la stările sentimentale prin care te votează fără să-și pună problema că n-ai făcut nimic pentru ea. Că, atunci când ai fost la minister, altceva decât că te-ai complăcut cu vinderea flotei și să pui pancarte cu „*aici sunt banii dumneavoastră*” pe șoselele unde sau căscat gropi mai mari după asfaltare decât înainte, n-ai făcut; că, atunci când ai fost la primărie, altceva decât s-o driblezi cu câinii comunitari și să te plângi că te-mpiedică consilierii, iarăși nu ai făcut și, în ori ce caz, ai lăsat un București mai negospodărit decât îl preluaseși. Asta ai făcut: ai dat vina pe unii care nu te lasă să faci ceva și ai consfințit pentru democrația noastră glorioasă tipul de politician lipsit de realizări care învinge arătând cu degetul la nemernicia altora. Așa că, Dumnezeuule, cum era să-ți scape ocazia cu suspendarea ca să crești acțiunile victimizării și, liber fiind de vreun program pe care tot nu-l aveai, să faci baie de români și să le dai...mâna. Că altceva tot nu le-ai dat!

Și, ca să înțelegem concordanța dintre o parte din electorat și acest tip de om politic - personaj care, de data asta nu mă mai poate acuza nimeni că nu e tipic și reprezentativ -

nu cred că găsim altă explicație decât că, există în societatea românească niște bieți oameni care, din lipsuri și lipsă de perspectivă, ca și din prea cacofonica moștenire ideologică a glorioasei epoci: „*Eu mă fac că muncesc, ei se fac că mă plătesc*”, se complac în a nu munci și a nu se gândi la vreo inițiativă. Prin aceștia și nu prin românul care se străduie să realizeze ceva, pare a fi asigurat electoratul pentru un politician care n-a realizat nimic concret pe planul administrației publice și căruia, la doi ani după obținerea înaltei funcții, încă nu știm care îi este programul și cu ce vrea să contribuie concret, nu polițist și politicianist, la dezvoltarea țării în sprijinul îmbunătățirii vieții cetățeanului. Așadar, iată o tripletă politică, chipurile fiecare cu doctrine diferite, care-și pune amprenta asupra politicii noastre prin diferite forme de demagogie: Unul care împute stânga prin cunoscuta-i demagogie din vremea Ceaușeștilor, alta practicând demagogia sinucigașă care a condus-o la autolustrare și un al treilea care „se-ntoarce la popor” în situația în care poporul l-a trimis să facă parte din clasa politică, tocmai pentru a deveni acolo un ferment al colaborării democratice de care are nevoie dezvoltarea societății noastre.

Nimic deaface și nici o compatibilitate cu democrația reală, bazată pe Meritocrație. E jocul perfid, dușmănos și egoist al Nemeritocrației. Câinele de la măcelăria lui Ceaușescu e de multă vreme mănăși. Chiar și câinii pentru libertatea cărora Brigitte Bardot i-a adus primarului Capitalei punguța cu doi bani, a trecut de mult pe la hingheri. Au apărut câini și cățelandri noi, care cred că noi am uitat limbajul ceaușist și-l redescoperă ei ca un act de democrație politică.

Acum și în acest caz se va vedea exact, cam câți români se lasă covârșiți de greutatea cu nepăsare și câți au ajuns la concluzia că nu există altă cale decât să pui osul. Să-l pui pentru tine, dar și împotriva politicianilor care nu s-au ridicat peste ideea de ciolan al puterii! Când înveți să pui tu osul la treabă cu spor, nu mai suportă îmbrobodelala celor care vor ciolanul fără să pună osul.

Că omul, alegătorul, e neinformați și influențabil. Vor mai trece două generații până să știe exact ce vrea; pentru că, până acum, nu i-a demonstrat vreun ales ce înseamnă politică sinceră, neclientelă, ca să-l poată lua pe acela drept model de mari convingeri democratice. Încontrându-se cu toate relele care-l apasă, cetățeanul te crede când tu îi spui că știi de unde vin aceste rele. Te crede, te votează și își dă seama de-abia după aceea dacă știai sau nu. Țasta este calculul șmecheresc electoral față de alegătorul naiv, dezinformați și căutător de speranțe. Ne amintim de un moment din Piața Revoluției, după fuga elicopterului, când unii dinăuntru ieșeau în balcon și încercau să facă guverne. Fie că se autoproclamau, fie că, mai dibaci, se consultau cu demonstrații. Când unul dintre aceștia, mânat de intuiția câștigului de simpatie prin consultare, a spus la microfon ca o primă concluzie: „Bine, facem un nou guvern, dar pe cine să alegem?!” a fost un normal moment de derută pentru că oamenii nu se gândiseră la asta. Apoi cineva a strigat numele Doinei Cornea, argumentând că toată lumea a auzit de ea la radio. Iar altul, încurajat, a strigat numele lui Cristian Țopescu pentru că lumea îl tot vedea la televiziune. Țasta era „electoratul” atunci: Persoana publică, cunoscută din mediatizare, putea fi aleasă cu brio. Nimeni nu-și punea problema că splendidului crainic sportiv, valoros în exprimarea descrierii evoluției mingii de pe gazon, nu-i trecuse nici o dată prin minte să exprime

niște sentimente politice, așa cum făcuse Doina Cornea. Lucrurile nu s-au schimbat mult în fond astăzi. De bună credință, omul vede vreunul mai combativ la televizor, care-și condimentează discursul demascator plângându-se de cei care „nu-l lasă să facă”. Îl vede, îl crede, îl deplânge și nu se mai întreabă nici dacă „a făcut până acum ceva?”, nici „cam ce-ar vrea să facă?”. Pe asta se bazează politicienii care țin în loc emanciparea democratică a populației.

Exista cândva expresia „*Minți ca o gazetă de perete!*”... Ceea ce demonstra că oamenii se mai dumiriseră cam ce însemna munca sindicală de propagandă-agitație. Astăzi, aceiași oameni, au ajuns ca și ziarele să le citească mai mult ca să afle unele și altele, dar nu ca să creadă ce spun articlerii. Cu „*timpii de televiziune*” stăm însă altfel: Va trebui să vină o nouă generație de politicieni care să vorbească prin fapte și prin acte oneste de administrare democratică a puterii, pentru ca exercițiul democratic să nu se mai bazeze pe oglindirea ta declarativă la televiziune, ci pe oglindirea înfăptuirilor tale. Luat de sentimentalismul populist și vrând să-și fleteze electoratul, președintele Băsescu s-a scăpat zilele trecute într-o baie de sinceritate spunând că-l acuză unii că-și face campanie ducându-se acolo unde află că sunt adunări de oameni și rezolvând totul prin strângeri de mână. *De ce să nu le strâng mână?* – protesta Domnia Sa – *Oamenii ăștia îți cer atât de puțin!... Îți cer doar să le strângi mâna, iar ei îți dau mult mai mult, îți dau încrederea lor!...*

Oare să nu înțelegem că oamenii vor ceva serios de la cei pe carei aleg?... Vor pentru că speră. Pentru că au atâtea nevoi încât sunt dispuși să ia orice!... Dacă tu le dai o strângere de mână, ți-o iau și pe aia. Dacă tu faci o poză cu ei, se bucură să se laude și cu aia, nu fiindcă te-ar iubi, ci pentru că ești om cu funcție mare!... Dar, chiar să te minți că nu vor mai mult atunci când ei îți dau încrederea lor?! Să-i mânjești cumpărându-le votul cu un litru de ulei și-un kil de zahăr, cum au făcut fără rușine mai toate partidele?!... Păi de-aia, când îi dai mâna, el ți-o ia: Fiindcă l-ai învățat să ia orice, dacă n-ai obrazul să-i dai ceea ce are el nevoie cu adevărat: *un trai demn*. Alegătorul contemporan spreă la așa ceva atunci când îți acordă încrederea.

Bine-nțeles, încrederea despre care vorbim se numără statistic. Am mai spus că această democrație statistică e forma cea mai primitivă față de adevăratele aspirații către condițiile de afirmare ale fiecărei persoane umane. Dar nu putem nici să spunem că nu e întradevăr o realitate strict și specific democratică; și asta, deocamdată, ne mulțumește. Cu toată bunăvoința și strădania legiuitorilor, omenirea nu a găsit până în prezent pentru organismele ei constituțional-reprezentative o altă formă de exprimare a electoratului. Legea nu-și poate permite decât evidențe precise, iar precisă nu poate fi decât numărătoarea.

Dar, chiar dacă ne bazăm astfel pe evidențe precise, se pune întrebarea: Oare cele câteva mii de voturi rezultate în plus de-abia după îndelunga și circumspecta numărătoare din Statul Florida, cu care Bush junior a câștigat în fața adversarului său sunt semnificative pentru populația Statelor Unite și, ținând seama de marea putere pe care acestea o reprezintă, pentru încă multe țări ale lumii?!... Sau, punând problema invers: În ce se regăsesc astăzi cele cinci milioane de voturi pe care le-a primit Adrian Năstase pierzând alegerile?!... Neinventându-se până în prezent o cale de mai profundă semnificație populară, democrația poate fi și statistică sub aspectul ei electoral, numai dacă are politicieni înțelepți care corijează acest handicap administrând cu onoare și pricepere politica de dezvoltare a țării și de afirmare a fiecărei persoane. Făcându-și un

merit din asta și câștigându-și astfel electoratul, ei ne vor învăța ce înseamnă Meritocrația.

Iată, așadar, două teze politice, două ipoteze de dezvoltare, două identități de natură comunitară și de progres statal: DEMOCRAȚIE REALĂ și DEMOCRAȚIE STATISTICĂ.

Se pot ele completa, poate cea inferioară să creeze măcar condițiile de a se ajunge la cea superioară?

Cred că da, dacă ne devine clar pe ce bază se susține fiecare.

Democrația statistică se susține pe lege. Legea care are nevoie de exactități și de documente.

Democrația reală se susține pe baza moralei. Iar morala este mai largă, mai atotcuceritoare spiritual, mai plină de credință și, în același timp, mai pragmatică decât legea. Pentru că se naște continuu din experiența și aspirațiile oamenilor și își crează în permanență modele de urmat de la sfinții credinței și până la cel din urmă lider de opinie dintr-o comună.

Dacă asemenea modele vor deveni și politicienii care se angajează a administra treburile publice, atunci, prin Meritocrație, se va face un prim pas spre democrația reală. Al doilea, cel cu statistica electorală mai are de așteptat un al doilea Pitagora, un geniu al matematicii care să pună în cifre și ceva suflet. Așa cum umanismul a ajuns astăzi, pentru toate filosofii democratice, la conceptul clar al Umanismului Integral, democrația nu are altă cale de a asigura dezvoltarea durabilă a unor populații de oameni conștienți de rostul lor, decât dacă se va înălța la dezideratul de Democrație Reală.

CORNELIU LEU

care vă roagă să vizitați pe internet portalul cultural www.cartesiarte.ro
în care se pot continua asemenea dezbateri